

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «БОБРИНЕЦЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ. В. ПОРИКА
БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
«ЗАХИСТ РОСЛИН»

галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
спеціальність	201 Агрономія
кваліфікація	фаховий молодший бакалавр з агрономії
відділення	Агрономія та землевпорядкування

2025-2026 навчальний рік

Програма навчальної практики «Захист рослин» для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 201 Агроніомія кваліфікації «фаховий молодший бакалавр з агроніомії». - Бобринець: ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ», 2025. – 13 с.

Укладач: О. В. Давигора – викладач агроніомічних дисциплін, спеціаліст першої кваліфікаційної категорії

Програму схвалено на засіданні циклової комісії спеціальності Н1 Агроніомія
Протокол № 2 від 10.09 2025 р.

Голова циклової комісії

Вікторія МУЗИКА

Схвалено методичною радою ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ»

Протокол № 2 від 12.09 2025 р.

Голова методичної ради

Тетяна БОНДАРЄВСЬКА

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ЗАХИСТ РОСЛИН»	4
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	5
3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ	5
4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРАКТИКИ	5
5. СФОРМОВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	6
6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ЗАХИСТ РОСЛИН»	7
7. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ	9
8. ЗМІСТ ПРАКТИКИ	9
8.1. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	9
8.2. САМОСТІЙНА РОБОТА	10
9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	11
10. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	11
11. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ	11
12. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ	11
13. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	12
14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	12

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ЗАХИСТ РОСЛИН»

Згідно з навчальним планом на 2025-2026 навчальний рік, на проведення навчальної практики «Захист рослин» (ОК 29) для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у тому числі аудиторних – 48 годин (практичні заняття), самостійна робота студентів – 42 години.

Опис навчальної практики за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної практики
		денна форма навчання
Кількість кредитів відповідних ECTS – 3	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Нормативна
Кількість тем – 9	Спеціальність 201 Агрономія	Рік підготовки: 3-й
Загальна кількість годин –90		Семестр 5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 24 години самостійної роботи студентів –21 година	Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр	Практичні 48 годин
		Самостійна робота 42 години
		Вид контролю: диференційований залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Мета практики: закріпити теоретичні знання, набути практичних умінь та навичок із захисту рослин від шкідників хвороб і бур'янів.

Як результаті проходження практики студенти повинні вміти:

- розпізнавати шкідників сільськогосподарських культур;
- визначати хвороби сільськогосподарських культур, ступінь ураження хворобами та заселеності шкідниками;
- готувати робочі розчини пестицидів, гербіцидів і біопрепаратів;
- розробляти системи захисту сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб, бур'янів;
- готувати отруйні принади та протруювати насіння;
- проводити хімічний обробіток сільськогосподарських посівів;
- складати інтегровану систему захисту проти шкідників, хвороб і бур'янів сільськогосподарських культур;
- дотримуватись правил охорони праці під час застосування агрохімікатів.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Навчальна практика «ЗАХИСТ РОСЛИН» базується на знаннях з дисциплін: «Ботаніка», «Фізіологія рослин», «Хімія», «Мікробіологія», «Ґрунтознавство», «Агрохімія», «Механізація», «Землеробство», «Насінництво», «Сільськогосподарська меліорація», «Економіка сільського господарства», «Технологія вирощування продукції рослинництва».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРАКТИКИ

Символ результатів навчання за спеціальністю 201 Агрономія відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з навчальної практики
PH1	Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання для розв'язання практичних ситуацій у сфері агрономії.
PH12	Обирати для вирощування сільськогосподарських культур добрива та засоби захисту рослин на основі аналізу інформації про наявний асортимент.
PH17	Вміти працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної мети.

5. СФОРМОВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Символ результатів навчання за спеціальністю 201 Агрономія відповідно до освітньо-професійної програми	Результати компетентності з компонентами навчальної програми
ЗК6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК8	Здатність працювати в команді.
СК1	Здатність використовувати базові знання з фахових дисциплін у професійній діяльності.
СК2	Здатність розпізнавати за морфологічними ознаками найбільш поширені в регіонах сільськогосподарські культури та дикорослі рослини, оцінювати їх фізіологічний стан, адаптаційний потенціал, визначати чинники поліпшення росту, розвитку і якості продукції.
СК4	Здатність науково-обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин, з урахуванням їхніх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.
СК5	Здатність розуміти основні біологічні і агротехнологічні правила і теорії, пов'язані з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.
СК6	Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.
СК7	Здатність застосовувати в процесах виробництва, переробки і зберігання інноваційно новітні прийоми, заходи, засоби для отримання високоякісної, екологічно безпечної, ринково привабливої сільськогосподарської продукції
СК8	Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач

СК10	Здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії.
СК13	Здатність розв'язувати задачі оптимізації і приймати ефективні рішення з питань використання машин і техніки для вирощування та збирання, зберігання, первинної обробки і транспортування сільськогосподарської продукції.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ЗАХИСТ РОСЛИН»

Загальний обсяг навчального часу, відведеного на проведення навчальної практики складає 90 годин, у тому числі – 48 годин практичних занять, 42 години – самостійна робота студентів.

Контроль проводиться у формі тестових робіт та включає перевірку виконання самостійної роботи студентів.

Підсумковий контроль передбачає складання диференційованого заліку.

1. Фітосанітарний моніторинг посівів сільськогосподарських культур

Методи виявлення та облік шкідників та хвороб (візуальний, у ґрунті, на поверхні ґрунту, на рослинах). Методи обліку прихованих шкідників і хвороб. Економічні пороги шкідливості. Поняття про прогноз шкідливих організмів. Структура державної фітосанітарної служби. Основні положення Закону України «Про захист рослин».

2. Приготування робочих розчинів пестицидів

Препаративні форми пестицидів. Способи та регламент застосування пестицидів. Комплексне застосування пестицидів. Технологія приготування робочих розчинів. Техніка безпеки під час роботи з пестицидами (протравлення, обприскування, транспортування, зберігання, засоби індивідуального захисту). Екологічні проблеми та шляхи зменшення використання пестицидів.

3. Шкідники сільськогосподарських культур

Характеристика основних рядів шкідників сільськогосподарських культур. Облік шкідників зернових культур, зернобобових, технічних, овочевих, плодово-ягідних. Збір шкідників, систематизація, визначення, оформлення колекції.

4. Хвороби сільськогосподарських культур

Класифікація хвороб рослин. Основні типи прояву хвороб за зовнішніми ознаками. Облік хвороб зернових культур, зернобобових, технічних, овочевих,

плодово-ягідних. Поширення хвороб. Визначення інтенсивності ураження рослин хворобами.

5. Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернових культур

Шкідники зернових. Хвороби зернових. Бур'яни зернових. Критерії доцільності застосування методів захисту рослин. Пестициди. Підбір, розрахунок норм внесення та методи застосування пестицидів.

6. Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернобобових культур

Шкідники зернобобових. Хвороби зернобобових. Бур'яни зернобобових. Критерії доцільності застосування методів захисту рослин. Пестициди. Підбір, розрахунок норм внесення та методи застосування пестицидів.

Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів технічних культур

Шкідники технічних культур. Хвороби технічних культур. Бур'яни технічних культур. Критерії доцільності застосування методів захисту рослин. Пестициди. Підбір, розрахунок норм внесення та методи застосування пестицидів.

8. Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів овочевих культур

Шкідники овочевих культур. Хвороби овочевих культур. Бур'яни овочевих культур. Критерії доцільності застосування методів захисту рослин. Пестициди. Підбір, розрахунок норм внесення та методи застосування пестицидів.

9. Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів плодово-ягідних культур

Шкідники плодово-ягідних культур. Хвороби плодово-ягідних культур. Бур'яни плодово-ягідних культур. Критерії доцільності застосування методів захисту рослин. Пестициди. Підбір, розрахунок норм внесення та методи застосування пестицидів.

Залік

Написання звіту щоденника, оформлення матеріалів практики. Здача студентами тестових завдань. Здача заліку з практики.

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

№ п/п	Назва теми програми	Обсяг годин					
		за типовою програмою			за робочою програмою		
		всього	з них		всього	з них	
			аудиторних	самостійних		аудиторних	самостійних
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Фітосанітарний моніторинг посівів сільськогосподарських культур	11	6	5	9	6	3
2	Приготування робочих розчинів пестицидів	11	6	5	9	6	3
3	Шкідники сільськогосподарських культур	11	6	5	9	4	5
4	Хвороби зернових і зернобобових культур	11	6	5	9	4	5
5	Хвороби овочевих та плодово-ягідних культур	10	6	4	9	4	5
6	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернових культур	11	6	5	12	6	6
7	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернобобових культур	11	6	5	11	6	5
8	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів технічних культур	11	6	5	9	4	5
9	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів овочевих культур	11	6	5	9	4	5
10	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів плодово-ягідних культур	10	6	4	4	4	-
Всього		108	60	48	90	48	42

8. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

8.1 ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ п/п	Назви тем	Кількість годин
1	Фітосанітарний моніторинг посівів сільськогосподарських культур	6
2	Приготування робочих розчинів пестицидів	6
3	Шкідники сільськогосподарських культур	4
4	Хвороби зернових і зернобобових культур	4
5	Хвороби овочевих та плодово-ягідних культур	4
6	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернових культур	6
7	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернобобових культур	6
8	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів технічних культур	4
9	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів овочевих культур	4
10	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів плодово-ягідних культур	4
	Всього	48

8.2 САМОСТІНА РОБОТА

№ п/п	Назви тем	Кількість годин
1	Опрацювати основні положення Закону України «Про захист рослин».	3
2	Техніка безпеки під час роботи з пестицидами (протравлення, обприскування, транспортування, зберігання, засоби індивідуального захисту). Екологічні проблеми та шляхи зменшення використання пестицидів.	3
3	Збір шкідників, систематизація, визначення, оформлення колекції.	5
4-5	Визначення інтенсивності ураження рослин хворобами.	10
6	Підбір, розрахунок норм внесення та методи застосування пестицидів.	6
7	Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів технічних культур	5
8	Критерії доцільності застосування методів захисту зернобобових культур.	5
9	Критерії доцільності застосування методів захисту плодово – ягідних культур	5
	Всього	42

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення навчальної практики у навчальному процесі застосовуються такі методи навчання: розповідь, пояснення, демонстрація, виконання розрахунків, самостійне виконання практичних завдань.

Під час виконання практичних завдань застосовуються технічні прилади, роздатковий матеріал, довідники, плакати, малюнки і табличний матеріал, дискусійні обговорення проблемних питань. На аудиторних заняттях студенти, використовуючи методичні вказівки виконують завдання, проводять досліди.

Також використовується виконання індивідуальних та групових завдань.

10. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

У процесі виконання навчальної практики використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- диференційований залік.

У період практики студент має вести звіт-щоденник, записуючи до нього виконання практичних робіт, здобуті знання та навички.

Підсумковий контроль знань студентів відбувається на заліку у формі тестування, усної відповіді.

Усі форми контролю включено до 4 бальної шкали оцінки.

11. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані вправи, активність під час дискусій.

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з практики є комп'ютерні тести та захист звіту-щоденника.

12. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний і підсумковий контроль успішності здобувачів фахової передвищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою.

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили всебічні, систематичні і глибокі знання навчального матеріалу, вміння вільно виконувати будь – які завдання, передбачені програмою, ознайомлені з основною і додатковою літературою, що рекомендована програмою.

«Добре»	Отримують здобувачі освіти, які засвідчили систематичний характер знань навчально - програмового матеріалу, успішно виконують передбачені програмою завдання, засвоїли основну літературу, рекомендовану програмою.
«Задовільно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, які справляються з виконанням завдань, передбачених програмою, ознайомлені з основною літературою, рекомендованою програмою але допустили помилки у відповіді на екзамені.
«Незадовільно»	Отримують здобувачі освіти, які виявили прогалини у знаннях, припустилися принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, неспроможних продовжувати навчання у закладі освіти.

13. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Відеоматеріал.
3. Інформаційні стенди, малюнки, таблиці.
4. Нормативно-технічна документація.

Технічні засоби:

1. Ноутбук.
2. Телевізор в навчальних аудиторіях.
3. Комп'ютерний клас для проведення підсумкового тестового контролю знань студентів.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Олефіренко В.І., Скалій М.В. Захист рослин : навч. посіб. – К. : Вид-тво НМЦ Міністерства аграрної політики України, 2007.
2. Субін В.С., Олефіренко В.І. Інтегрований захист рослин. – К. : Вища освіта, 2004.
3. Методики випробування і застосування пестицидів / [скл. Сігарьова Д.Д., Секунд М.П., Іваненко О.О.]; за ред. проф. Трибеля С.О. – К. : Світ, 2001.
4. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (на рік вивчення дисципліни “Захист рослин”).
5. Байдик Г.В., Білецький Є.М., Білик М.О. та ін. Сільськогосподарська ентомологія. – К. : Вища школа, 2005.

6. Пересипкін В.Ф. Сільськогосподарська фітопатологія. – К. : Аграрна освіта, 2000.

7. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин : Екологічно обґрунтовані системи. – Полтава : ІнтерГрафіка, 2002.

8. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин : Фітосанітарний моніторинг. Методи захисту рослин. Інтегрований захист рослин. – Полтава : ІнтерГрафіка, 2004.

Додаткова

1. Дяченко М.П., Падій М.М., Шелестов В.С., Дегтярьов Б.Г. Основи біологічного захисту рослин. – К. : Урожай, 1990.

2. Бублик Л.І., Васечко Г.Г., Васильєв В.П. та ін. Довідник із захисту рослин / за ред. М.П. Лісового. – К. : Урожай, 1999.

3. Васильєв В.П., Лісовий М.П., Веселовський І.В. та ін. Довідник по захисту польових культур / за ред. В.П. Васильєва та М.П. Лісового. – [2-е вид., перероб. і допов.] – К. : Урожай, 1993.

4. Матвієвський О.С., Ткачов В.М., Каленичта Ф.С. Довідник по захисту садів від шкідників і хвороб / за ред. О.С. Матвієвського. – К., 1990.

5. Тимченко В.Й., Єфремова Т.Г., Лобода Л.С. та ін. Довідник по захисту овочевих і баштанних культур від шкідників, хвороб і бур'янів / за ред. В.Й. Тимченка. – К. : Урожай, 1993.

6. Веселовський І.В., Манько Ю.П., Танчик С.П., Орел Л.В. Бур'яни та заходи боротьби з ними. – К. : Вид-тво НМЦ Мінагропрому України, 1998.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/ua/>
2. Міністерство аграрної політики та продовольства України <http://minagro.gov.ua/>
3. Agro Ua [http:// agroua.net](http://agroua.net)